Sc

SEAT No.________

[A-21]

No. of Printed Pages: 02

Sardar Patel University

M. A. (Previsous) (External) Examination

Tuesday Date: 17/04/2018 Time: 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Subject Code: SAN-402 **PAPER 02:** Brahmasutra Shankar Bhasya (Adhyay- 1 & 2, Niyat Sutras), Bharatiya Darshan (Jain-Bauddha, Nyaya-Vaisheshik)

Total Marks: 100

પ્રશ્ન: ૧ ગમે તે બે ગદ્યખંડ સાનુવાદ સમજાવો: (૧૪)

१. अथवा -यथोक्तमृग्वेदादि शास्त्रं योनिः कारणं प्रमाणस्य ब्रह्मणो यथावत्स्वरूपाधिगमे। शास्त्रादेव प्रमाणाज्जगतो जन्मादिकारणं ब्रह्माधिगम्यत इत्यभिप्राय: शास्त्रमुदाहृतं पूर्वसूत्रे- यतो वा इमानि भूतानि जायन्ते इत्यादि। किमर्थं तर्हीदं सूत्रम्? यावता पूर्वसूत्र एवैवंजातीयकं शास्त्रमुदाहरता शास्त्रयोनित्वं ब्रह्मणो दर्शितम्। उच्यते तत्र पूर्वसूत्राक्षरेण स्पष्टं शास्त्रस्यानुपादानाज्जन्मादि केवलमनुमामुपन्यस्तमित्या -शङ्क्येत, तामाशङ्कां निवर्तयितुमिदं सूत्रं प्रवृत्ते शास्त्रयोनित्वादिति।

२. वैश्वानरः परमात्मा भवितुमर्हति। कुतः? साधारणशब्दविशेषात्। साधारणशब्दयोर्विशेषः साधारणशब्द-विशेषः। यद्यप्येतावुभावप्यात्मवैश्वानरशब्दौ साधारणशब्दौ, वैश्वानरशब्दस्तु त्रयस्य साधारणः, आत्म-शब्दश्च द्वयस्य तथापि विशेषो दृश्यते, येन परमेश्वरपरत्वं तयोरभ्युपगम्यते, तस्य ह वा एतस्यात्मनो वैश्वानरस्य मूर्धैव सुतेजाः इत्यादि। अत्र हि परमेश्वर एव द्युमूर्धत्वादिविशिष्टोऽवस्थान्तरगतः प्रत्यगात्मत्वे-नोपन्यस्त, आध्यानायेति गम्यते, कारणत्वात्। कारणस्य हि सर्वाभिः कार्यगताभिरवस्थाभिरवस्थाव-त्त्वाद्द्युलोकाद्यवयत्वमुपपद्यते।

३. यदि चेतनं शुद्धं शब्दादिहीनं च ब्रह्म, तद्विपरीतस्य अचेनस्य अशुद्धस्य शब्दादिमतश्च कार्यस्य कारणम् इष्येत, असत् तर्हि कार्यं प्राग् उत्पत्तेः इति प्रसज्येत। अनिष्टं चैतत् सत्कार्यवादिनः तव इति चेत्। नैष दोषः। प्रतिषेधमात्रत्वात्। प्रतिषेधमात्रं हि इदम्, न अस्य प्रतिषेध्यम् अस्ति। न हि अयं प्रतिषेधः, प्राग् उत्पत्तेः सत्त्वं कार्यस्य प्रतिषेद्धुं शक्नोति। कथम्? यथैव हि इदानीमपि इदं कार्यं कारणात्मना सत्, एवं प्रात् उत्पत्तेः अपि इति गम्यते। न हि इदानीम् अपि इदं कार्यं, कारणात्मानम् अन्तेण स्वतन्त्रमेवं अस्ति-सर्वं तं परादात् योऽन्यत्र आत्मनः सर्वं वेद इत्यादि श्रवणात्।

४. अथ उत्तरम उच्यते-पत्युः असामञ्जस्यात् इति। पत्युः ईश्वरस्य प्रधानपुरुषयोः अधिष्ठातृत्वेन जगत्कारणत्वं न उपपद्यते। कस्मात्। असामञ्जस्यात्। किं पुनः असामञ्जस्यम्। हीनमध्यमोत्तमभावेन हि प्राणिभेदान् विदधतः ईश्वरस्य रागद्वेषादिदोषप्रसक्तेः अस्मदादिवत् अनीश्वरत्वं प्रसज्येत। प्राणिकर्म-अपेक्षिततत्वात् अदोष इति चेत्। न। कर्मेश्वरयोः प्रवर्त्यप्रवर्तयितृत्वे इतरेतराश्रयदोषप्रसङ्गात्। न, अनादित्वात् इति चेत्। न, वर्तमानकालवत् अतीतेषु अपि कालेषु इतरेतराश्रयदोषाविशेषाद् अन्धपरंपरान्यायापत्तेः।

પ્રશ્ન: ૨ ગમે તે બે સૂત્રો સમજાવો: (૧૦)

१. जन्माद्यस्य यतः।

२. गुहां प्रविष्टौ आत्मानौ हि तद्-दर्शनात्।

३. तद् अनन्यत्म् आरम्भणशब्दादिभ्यः।

४. रूपादिमत्त्वात् च विपर्ययो दर्शनात्।

પ્રશ્ન: ૩ ગમે તે બે વિશે નોંધ લખો: (૨૦)

૧. અધ્યાસ વિશે નોંધ લખો

૨. શંકરાચાર્યનું જીવન, કવન

૩. ભાગવત મત ખંડન

૪. પરમાણુ-કારણવાદનું ખંડન

[P.T.O.]

પ્રશ્ન: ૪ સાંખ્યમતનું શંકરાચાર્યે કરેલું ખંડન નિરૂપો (૧૬)

<u>અથવા</u>

પ્રશ્ન: ૪ શંકરાચાર્યના મતે જગતના સ્વરૂપ વિશે ચર્ચા-વિચારણા કરો (૧૬)

પ્રશ્ન: ૫ નીચેનામાંથી ગમે તે બે વિશે નોંધ લખો (૨૦)

૧. આર્યઅષ્ટાંગમાર્ગ
૨. જૈનોના મતે પદાર્થ
૩. જૈનોના મતે સ્યાદ્વાદ્
૪. બૌદ્ધોના સંપ્રદાય વિશે નોંધ લખો

પ્રશ્ન: ૬ ન્યાયદર્શનમાં નિરૂપિત શબ્દ પ્રમાણ વિશે સવિસ્તર ચર્ચા કરો (૨૦)

<u>અથવા</u>

પ્રશ્ન: ૬ વૈશેષિકોના મતે પદાર્થ નિરૂપણ વિશે ચર્ચા કરો (૨૦)

x